
Aika 11.11.2024, klo 09:00
Paikka Tampere-talo, kokoustila Duetto 1-2

Käsiteltävät asiat

§ 164 Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

§ 165 Pöytäkirjan tarkastus

§ 166 Läsnäolo- ja puheoikeudet

§ 167 Tiedoksi merkittävät asiat

§ 168 Keskustelu vuoden 2025 talousarviosta ja vuosien 2025-2028 taloussuunnitelman hyväksymisestä sekä talousarvion yhteydessä käsiteltävät valtuustoaloitteet ja talousarvioon liittyvät asiat

§ 169 Tuloveroprosentti ja kiinteistöveroprosentit vuodelle 2025

§ 170 Vuoden 2025 talousarvion ja vuosien 2025–2028 taloussuunnitelman hyväksyminen sekä talousarvion yhteydessä käsiteltävät valtuustoaloitteet ja talousarvioon liittyvät asiat

§ 171 Kokousraportit

Osallistujat

Nurminen Ilmari, puheenjohtaja
Järvenpää Elina, 1. varapuheenjohtaja
Mustakallio Jaakko, 2. varapuheenjohtaja
Aaltonen Mikko, 3. varapuheenjohtaja
Vehmaanperä Karoliina, sihteeri
Aaltonen Teemu
Aleksovski Atanas
Alppi Ulla-Leena
Caglayan Merve
Dundar-Järvinen Aila
Eskelinen Riina-Eveliina
Evilä Tommi
Grönroos Arto
Gustafsson Jukka
Haapa-aho Olga
Halonsaari Miila
Hanhela Milka
Hanhilahti Vilhartti
Helimo Matti
Hiitti Antti
Hukkanen Eetu
Hyry Anna-Leea, Viestintäpäällikkö
Höyssä Matti
Ikonen Anna-Kaisa
Ivanoff Antti
Julin Sofia
Jussila Anne-Mari
Jäntti Aleks
Järvinen Matti
Järvisalo Vilma
Kaivonen Kirsi
Kaleva Lassi
Kampman Ulla
Kannonlahti Katja, Viestintäjohtaja
Kiviranta Joonas
Kivistö Anneli
Klami Laura, Lakiasiaainjohtaja
Koskela Mikko, Talousjohtaja
Kostiainen Leena
Kummola Kalervo
Kuusipalo Saana
Leino Ida
Liimola Anne
Lindell Raija, Viestintäpäällikkö
Linnamaa Reija, Johtaja
Loukaskorpi Johanna
Lyly Lauri
Machaal Mahmoud
Markkanen Jouni
Minkkinen Minna

Moisander Antti
Molari Anni O
Nikander Heli, Kaupunginreviisori
Nikko Patricia, Juristi
Nurminen Mikko, Johtaja
Ovaska Jouni
Penttilä Aino, Viestintäpäällikkö
Perämaa Juha, Juristi
Pietikäinen Niina, Henkilöstöjohtaja
Porttikivi Ilkka
Priimägi Oliver
Puisto Sakari
Puolimatka Marika
Pursiainen-Hautala Sirpa
Raevaara Aarne
Rajala Petri
Rokosa Inna
Salmi Pekka, Johtaja
Salmijärvi Mirja
Sareila Hanna
Sasi Ilkka
Savisaari Lauri, Johtaja
Sirén Jouni
Siuro Petri
Stenhäll Jaakko
Suomela Iiris
Taina Anneli
Tanus Sari
Tapio Mitja
Tynkkynen Oras
Vallin Veikko
Vigelius Joakim
Viitanen Pia
Viitaniemi Riikka, Johtava juristi
Vikman Sofia
Vuojoilainen Arto, Liiketoiminta- ja rahoitusjohtaja
Yli-Rajala Juha, Konsernijohtaja

§ 164

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Päätösehdotus

Todetaan kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus.

§ 165

Pöytäkirjan tarkastus

Päätösehdotus

Pöytäkirjantarkastajiksi valitaan Mirja Salmijärvi ja Ilkka Sasi (varalle Jouni Sirén ja Petri Siuro).

Perustelut

Pöytäkirja on tarkastettavana ja sähköisesti allekirjoitettavana viimeistään maanantaina 18.11.2024.

§ 166

Läsnäolo- ja puheoikeudet

§ 167

Tiedoksi merkittävät asiat

§ 168

Keskustelu vuoden 2025 talousarviosta ja vuosien 2025-2028 taloussuunnitelman hyväksymisestä sekä talousarvion yhteydessä käsiteltävät valtuustoaloitteet ja talousarvioon liittyvät asiat

TRE:554/02.02.01/2024

Perustelut

1. Talousarvion esittely

Pormestari, kaupunginhallituksen puheenjohtaja Kalervo Kummola

2. Keskustelu

Esityslistan pykälistä 168-170 käydään keskustelu samanaikaisesti seuraavasti:

Ryhmäpuheenvuorot 10 minuuttia, valtuustoryhmät

Ryhmäpuheenvuorotsuuruusjärjestyksessä. Ryhmäpuheenvuorojen aikana mahdollisesti tehdyt muutos- ja ponsiehdotukset sekä kirjallisina että sähköisenä sihteeristölle: otsikko, sivu ja esitetty muutos tai ponsi.

Kokoomuksen ja Suomen ruotsalaisen kansanpuolueen Tampereen valtuustoryhmä

Tampereen sosialidemokraattinen valtuustoryhmä

Tampereen vihreä valtuustoryhmä

Perussuomalaisten valtuustoryhmä

Vasemmistoliiton Tampereen valtuustoryhmä

Keskustan valtuustoryhmä

Tampereen kristillisdemokraattien valtuustoryhmä

Oikeiston Tampereen valtuustoryhmä

Yksittäisten valtuutettujen puheenvuorot, joiden aikana mahdollisesti tehdyt muutos- ja ponsiehdotukset sekä kirjallisina että sähköisenä sihteeristölle: otsikko, sivu ja esitetty muutos tai ponsi. Muutos- ja ponsiehdotukset pykälisiin 169-170 on tehtävä pykälän 168 keskustelun aikana. Muutos- ja ponsiehdotuksia ei saa tehdä enää käsiteltäessä pykälää 169-170. Pykälien 169-170 kohdalla suoritetaan vain mahdolliset äänestykset ja todetaan päätökset.

3. Yksityiskohtainen käsittely

Käsittely esityslistan §:n 168 osalta käydään talousarviokirjassa olevan jaottelun mukaisesti:

Sisällysluettelo

Esipuhe s. 4-5

YLEISPERUSTELUT s. 8-54

Talous- ja strategiaprosessi s. 9

Tampereen kaupungin organisaatio s. 9-10

Taloudelliset lähtökohdat s. 11-13

Talouden kehitysnäkyvät s. 11
Kuntatalous s. 12
Kaupungin talous s. 13

Toimintaympäristö s. 14-20

Väestö s. 14-15
Työ s. 16-18
Asuminen s. 19-20

Talousarvion rakenne, sitovuus ja seuranta s. 21-24

Talousarvion osat s. 21
Talousarvion sitovuus s. 21-23
Tilivelvollisuus s. 24

Henkilöstö s. 25-26

Tampereen strategia 2030 s. 27-37

Strategian rakenne ja keskeiset sisällöt s. 27-29
Strategiset painopisteet, valtuustokauden tavoitteet ja vuositavoitteet s. 30-37

Tuottavuuden tila s. 38-39

Kehitysohjelmat ja muu kehittämistoiminta s.40-49

Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma s. 41
Hiedanranta-kehitysohjelma s. 42
Elämystalouden kehitysohjelma s. 43
Älykaupunki kaupunkilaisille -kehitysohjelma s. 44
Hiilineutraaleja tekoja -kehitysohjelma s. 45
Tampere Welcoming City -kehitysohjelma s. 46
Hyvinvoinnin kehitysohjelma s. 47
Muu kehittämistoiminta s. 48-49

Ilmastobudjetti s. 50-52

Riskienhallinta ja turvallisuus s. 53

Hankinnat s. 54

KÄYTTÖTALOUSOSA JA INVESTOINNIT YKSIKÖITTÄIN s. 55-110

Sivistyspalvelujen palvelualue s. 56-69

Kasvatus- ja opetuslautakunta s. 56-58

Varhaiskasvatus ja esiopetus s. 59-60
Perusopetus s. 61-62

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta s 63-65

Kulttuuri s. 66-67
Liikunta ja nuoriso s. 68-69

Elinvoiman palvelualue s. 70-93

Elinvoima- ja osaamislautakunta s. 70-72

Ammatillinen koulutus s. 73-74
Lukiokoulutus s. 75
Työllisyys- ja kasvupalvelut s. 76-77
Tampereen seudun työllisyysalue s. 78-79

Asunto- ja kiinteistölautakunta s. 80-82

Kiinteistöt, tilat ja asuntopoliitikka s. 83-84
Talonrakennushankkeet s. 85-93

Kaupunkiympäristön palvelualue s. 94

Yhdyskuntalautakunta s. 94-96

Kaupunkiympäristön suunnittelu s. 97-98
Kaupunkiympäristön rakennuttaminen ja ylläpito s. 99
Kestävä kaupunki s. 100-101

Joukkoliikennelautakunta s. 102-103

Joukkoliikenne s. 104

Konsernihallinto s. 105-109

Konsernihallinto s. 105-107

Yhteiset erät s. 108-109

Vahinkorahasto s. 110

LASKELMAT s. 111-129

Tuloslaskelmaosa s. 112-122

Tuloslaskelma s. 112-114

Verotulot s. 115-117
Valtionosuudet s. 118-119
Korkotulot ja -menot s. 120-121
Muut rahoitustulot ja -menot s. 122

Investointiosa s. 123-125

Investoinnit s. 123-125

Rahoituslaskelmaosa s. 126-129

Rahoituslaskelma s. 126-127
Antolainauksen muutokset s. 128
Lainakannan muutokset s. 129

LIITTEET s. 130-155

Konsernin toiminta ja talous s. 131-132
Konserniyhteisöjen investoinnit vuonna 2025 s. 133
Tytäryhtiöiden tavoitteet 2025 s. 134-145
Investoinnit kohteittain 2025-2034 s. 146-149
Täydentäviä tietoja s. 150-155

Lounastauko pidetään kello 12.00-13.00, päivällinen kello 16.00.

Liitteet

1 Kh 28.10.2024 Pormestarin talousarvioehdotus 2025
2 Kh 28.10.2024 Talousarvioehdotuksen yhteydessä käsiteltävät aloitteet
ja niihin annetut vastaukset
3 Kh 28.10.2024 Korjauslista vuoden 2025 talousarvioon

Kaupunginvaltuusto, § 169, 11.11.2024

Kaupunginhallitus, § 413, 28.10.2024

§ 169

Tuloveroprosentti ja kiinteistöveroprosentit vuodelle 2025

TRE:4513/02.03.01/2024

Kaupunginvaltuusto, 11.11.2024, § 169

Valmistelijat / lisätiedot:
Linnamaa Reija, Koskela Mikko

Valmistelijan yhteystiedot

Talousjohtaja Mikko Koskela, puh. 040 133 4422, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Lakiasiaainjohtaja Laura Klami, puh. 040 543 2285, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Päätösehdotus

Vahvistetaan seuraavat verot verovuodelle 2025:

- Tuloveroprosentiksi vahvistetaan 7,60.
- Yleiseksi kiinteistöveroprosentiksi/maapohja vahvistetaan 1,30.
- Yleiseksi kiinteistöveroprosentiksi/rakennukset vahvistetaan 1,25.
- Vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroprosentiksi vahvistetaan 0,65.
- Muiden asuinrakennusten kiinteistöveroprosentiksi vahvistetaan 1,10.
- Yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistöveroprosentiksi vahvistetaan 0,40.
- Voimalaitosten kiinteistöveroprosentiksi vahvistetaan 3,00.
- Rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistöveroprosentiksi vahvistetaan 5,00.

Tiedoksi

Mikko Koskela, Anniina Ylä-Mattila, Reija Linnamaa

Kaupunginhallitus, 28.10.2024, § 413

Valmistelijat / lisätiedot:
Linnamaa Reija, Koskela Mikko

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.
Esittelijä: Yli-Rajala Juha, Konsernijohtaja

Päätösehdotus oli

Esitetään valtuuston päätettäväksi:

Vahvistetaan seuraavat verot verovuodelle 2025:

- Tuloveroprosentiksi vahvistetaan 7,60.
- Yleiseksi kiinteistöveroprosentiksi/maapohja vahvistetaan 1,30.
- Yleiseksi kiinteistöveroprosentiksi/rakennukset vahvistetaan 1,25.
- Vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroprosentiksi vahvistetaan 0,65.
- Muiden asuinrakennusten kiinteistöveroprosentiksi vahvistetaan 1,10.
- Yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistöveroprosentiksi vahvistetaan 0,40.
- Voimalaitosten kiinteistöveroprosentiksi vahvistetaan 3,00.
- Rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistöveroprosentiksi vahvistetaan 5,00.

Perustelut

Valtuustojen tulee kuntalain 111 §:n mukaisesti päättää kunnan tuloveroprosentista, kiinteistöveroprosenteista sekä muiden verojen perusteista viimeistään talousarvion hyväksymisen yhteydessä.

Verotusmenettelystä annetun lain 91 a §:n mukaan kunnan tulee ilmoittaa seuraavan vuoden veroprosentit Verohallinnolle viimeistään edeltävän vuoden marraskuun 17. päivänä. Jos marraskuun 17. päivä on muu kuin arkipäivä, ilmoitus tulee tehdä viimeistään sitä seuraavana ensimmäisenä arkipäivänä (Laki säädettyjen määräaikain laskemisesta 150/1930 5 §). Vuoden 2025 tuloveroprosentti ja kiinteistöveroprosentit tulee näin ollen ilmoittaa Verohallinnolle viimeistään perjantaina 18.11.2024.

Kunnan tulee ilmoittaa tuloveroprosentti prosenttiyksikön kymmenyksen tarkkuudella.

Jos kunta ei ilmoita tuloveroprosenttia määräajassa Verohallinnolle, verotuksessa voidaan noudattaa edellisen vuoden tuloveroprosenttia (Laki verotusmenettelystä 91 a §).

Kiinteistöverolain 11 §:n mukaan kunnanvaltuusto määrää kunnan kiinteistöveroprosenttien suuruuden laissa säädettyjen vaihteluvälien rajoissa ja sadasosan tarkkuudella vuosittain etukäteen samalla, kun se vahvistaa varainhoitovuoden tuloveroprosentin.

Kuntien verotulot kertyvät kunnan tuloverosta (kunnallisvero), kiinteistöverosta ja osuudesta yhteisöveron tuottoon.

Tuloveroprosentti

Tampereen tuloveroprosentti vuonna 2024 on 7,60. Vuoden 2025 talousarvio on valmisteltu 7,60 tuloveroprosentin mukaan eli tuloveroprosenttiin ei esitä muutosta.

Vuoden 2025 verotuloarviota tehtäessä on ollut käytettävissä alustavat tiedot vuoden 2023 verotuksesta. Vuonna 2023 ansiotulot kasvoivat Tampereella 6,6 prosenttia ja koko maassa 5,2 prosenttia. Ansiotulojen arvioidaan kasvavan Tampereella 4,7 prosenttia ja koko maassa 3,3 prosenttia vuonna 2024.

Kunnallisveroja on vuonna 2024 kertymässä noin 446 milj. euroa. Vuonna 2025 kunnallisveroja arvioidaan kertyvän noin 475 milj. euroa.

Tampereen ansiotulojen kasvuksi arvioidaan 4,0 prosenttia. Kunnallisveron efektiivisyys lisääntyy, kun kunnallisverotuksen ansiotulovähennys poistuu. Verorahoitusvaikutus tämän osalta on kuitenkin neutraali, kun verotulomenetysten korvaukset pienevät vastaavasti. Kuntien verotulomenetysten korvaukset (valtionosuudet) pienenevät 329 milj. euroa, Tampereen osuus tästä on noin 14 milj. euroa. Vähennysasteen arvioidaan laskevan 20,28 prosentista 15,29 prosenttiin.

Kiinteistöveroprosentit

Kiinteistöveroprosentit määrätään prosentin sadasosan tarkkuudella. Kiinteistöverolain perusteella vuodelle 2025 kiinteistöveroprosenttivälit ovat:

- Yleinen kiinteistöveroprosentti tulee määrätä välillä 0,93-2,00 %
- Vakituisen asunnon kiinteistöveroprosentti tulee määrätä välillä 0,41-1,00 %
- Muiden asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti tulee määrätä välillä 0,93-2,00 %
- Voimalaitosten kiinteistöveroprosentti voidaan määrätä välillä 0,93-3,10 %
- Yleishyödyllisen yhteisön veroprosentti voidaan määrätä välillä 0,00-2,00 % (kiinteistöveroprosentiksi 0,00 vain, jos valtuusto on erikseen näin määrännyt. Jos erillistä veroprosenttia ei ole päätetty, jätetään ilmoituskenttä tyhjäksi.)
- Rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistöveroprosentti voidaan määrätä välillä 2,00-6,00 % (Huom! KiintVL 12 b §:ssä mainituissa kunnissa alaraja on kunnanvaltuuston määräämä yleinen veroprosentti + 3,00 %)

Vuoden 2025 talousarviovalmistelussa kiinteistöveroprosentit on pidetty vuoden 2024 tasolla.

Esitettävät kiinteistöveroprosentit ovat:

- yleinen kiinteistöveroprosentti/maapohja 1,30
- yleinen kiinteistöveroprosentti/rakennukset 1,25
- vakituiset asuinrakennukset 0,65
- muut kuin vakituiset asuinrakennukset 1,10
- voimalaitokset 3,00
- yleishyödylliset yhteisöt 0,40
- rakentamaton rakennuspaikka 5,00

Kiinteistöveroja on vuonna 2024 kertymässä noin 109,5 milj. euroa. Vuonna 2025 kiinteistöveron tuotoksi arvioidaan 111,0 milj. euroa.

Osuus yhteisöveron tuotosta

Yhteisöveroja arvioidaan kertyvän kuluvana vuonna 83,5 milj. euroa. Vuonna 2025 yhteisöverotilitysten arvioidaan laskevan hieman ja yhteisöveroja arvioidaan kertyvän 82 milj. euroa. Yhteisöverojen kertymäärä arvioidaan perustuu valtiovarainministeriön ja Kuntaliiton arvioon kunnille vuonna 2025 tilitettävistä yhteisöveroista ja kaupungin jako-osuusarviosta.

Kuntaryhmän osuus maksettavasta yhteisöverosta on vuonna 2024 23,69 prosenttia. Tampereen jako-osuus kuntaryhmän jako-osuudesta vuonna 2024 on 4,78552 prosenttia. Valtiovarainministeriö vahvistaa vuonna 2025 käytettävät kuntien jako-osuudet joulukuussa 2024 ja osuudet voivat poiketa nykyisistä jako-osuuksista. Kaupungin jako-osuuden kuntaryhmän jako-osuudesta arvioidaan pysyvän vuoden 2024 tasolla.

Tiedoksi

Mikko Koskela, Anniina Ylä-Mattila, Reija Linnamaa

Kokouskäsittely

Kaupunginhallitus myönsi läsnäolo- ja puheoikeuden talousjohtaja Mikko Koskelalle. Hän oli asiantuntijana läsnä kokouksessa asian käsittelyn aikana ja poistui ennen päätöksentekoa.

Kaupunginvaltuusto, § 170, 11.11.2024

Kaupunginhallitus, § 412, 28.10.2024

§ 170

Vuoden 2025 talousarvion ja vuosien 2025–2028 taloussuunnitelman hyväksyminen sekä talousarvion yhteydessä käsiteltävät valtuustoaloitteet ja talousarvioon liittyvät asiat

TRE:554/02.02.01/2024

Kaupunginvaltuusto, 11.11.2024, § 170

Valmistelijat / lisätiedot:
Linnamaa Reija, Koskela Mikko

Valmistelijan yhteystiedot

Johtaja Reija Linnamaa, puh. 040 572 9610 ja talousjohtaja Mikko Koskela, puh. 040 133 4422, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Lakiasiaintoiminnan johtaja Laura Klami, puh. 040 543 2285, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Päätösehdotus

Vuoden 2025 talousarvion ja vuosien 2025–2028 taloussuunnitelma hyväksytään.

Talousarvio sitoo valtuustoon ja muihin toimielimiin nähden Yleisperustelut-osan Talousarvion sitovuus -luvussa määriteltyjen sitovuussäännösten mukaisesti.

Konsernijohtajalle annetaan oikeus päättää organisaatiomuutoksiin liittyvien toimintojen ja niihin liittyvien määrärahojen siirroista sekä vuoden 2025 palkankorotuksiin varatun määrärahan kohdentamisesta konsernihallinnon yhteisistä eristä toimintayksiköille työmarkkinakeskusjärjestöjen neuvottelutuloksen vahvistuttua.

Konsernijohtajalle tai hänen määräämälleen konsernihallinnon viranhaltijalle annetaan seuraavat oikeudet:

- oikeus ottaa vuoden 2025 mahdollisiin muutettuihin talousarvioihin sisältyvä lainamäärä
- oikeus ottaa vuoden 2025 aikana lyhytaikaisia lainoja 100 milj. euron määrään saakka maksuvalmiuden turvaamiseksi
- oikeus myöntää lyhytaikaisia antolainoja konserniyhteisöille yhteensä enintään 30 milj. euron määrään saakka
- oikeus konvertoida ja maksaa ennaikaisesti takaisin kaupungin taseeseen sisältyviä ottolainoja

Talousarvion liitetietoihin sisältyvät konserniyhteisöjen tavoitteet hyväksytään kuntalain 110 §:n tarkoittamiksi kuntakonsernin tavoitteiksi.

Konsernihallinnon talousyksikkö oikeutetaan tekemään talousarvioasiakirjaan teknisluonteisia korjauksia ja tarkistuksia.

Vuoden 2025 talousarvioehdotuksen yhteydessä käsiteltävät valtuusto- ja kuntalaisaloitteet sekä niihin liitteessä annetut vastaukset merkitään

tiedoksi. Aloitteet eivät anna aiheita muihin kuin liitteessä mainittuihin toimenpiteisiin.

Tiedoksi

Reija Linnamaa, Mikko Koskela

Liitteet

- 1 Kh 28.10.2024 Pormestarin talousarvioehdotus 2025
- 2 Kh 28.10.2024 Talousarvioehdotuksen yhteydessä käsiteltävät aloitteet ja niihin annetut vastaukset
- 3 Kh 28.10.2024 Korjauslista vuoden 2025 talousarvioon

Kaupunginhallitus, 28.10.2024, § 412

Valmistelijat / lisätiedot:
Linnamaa Reija, Koskela Mikko

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.
Esittelijä: Yli-Rajala Juha, Konsernijohtaja

Päätösehdotus oli

Esitetään valtuuston päätettäväksi:

Vuoden 2025 talousarvion ja vuosien 2025–2028 taloussuunnitelma hyväksytään.

Talousarvio sitoo valtuustoon ja muihin toimielimiin nähden Yleisperustelut-osan Talousarvion sitovuus -luvussa määriteltyjen sitovuussäännösten mukaisesti.

Konsernijohtajalle annetaan oikeus päättää organisaatiomuutoksiin liittyvien toimintojen ja niihin liittyvien määrärahojen siirroista sekä vuoden 2025 palkankorotuksiin varatun määrärahan kohdentamisesta konsernihallinnon yhteisistä eristä toimintayksiköille työmarkkinakeskusjärjestöjen neuvottelutuloksen vahvistuttua.

Konsernijohtajalle tai hänen määräämälleen konsernihallinnon viranhaltijalle annetaan seuraavat oikeudet:

- oikeus ottaa vuoden 2025 mahdollisiin muutettuihin talousarvioihin sisältyvä lainamäärä
- oikeus ottaa vuoden 2025 aikana lyhytaikaisia lainoja 100 milj. euron määrään saakka maksuvalmiuden turvaamiseksi
- oikeus myöntää lyhytaikaisia antolainoja konserniyhteisöille yhteensä enintään 30 milj. euron määrään saakka
- oikeus konvertoida ja maksaa ennaikaisesti takaisin kaupungin taseeseen sisältyviä ottolainoja

Talousarvion liitetietoihin sisältyvät konserniyhteisöjen tavoitteet hyväksytään kuntalain 110 §:n tarkoittamiksi kuntakonsernin tavoitteiksi.

Konsernihallinnon talousyksikkö oikeutetaan tekemään talousarvioasiakirjaan teknisluonteisia korjauksia ja tarkistuksia.

Vuoden 2025 talousarvioehdotuksen yhteydessä käsiteltävät valtuusto- ja kuntalaisaloitteet sekä niihin liitteessä annetut vastaukset merkitään tiedoksi. Aloitteet eivät anna aiheutta muihin kuin liitteessä mainittuihin toimenpiteisiin.

Perustelut

Talousarvion rakenne ja sisältö

Kuntalain 14 §:n mukaan valtuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta. Kuntalain 110 §:ssä on kunnan talousarviosta säädetty seuraavaa:

'Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.'

Ehdotus kaupungin vuoden 2025 talousarvioksi ja vuosien 2025–2028 taloussuunnitelmaksi on laadittu ottaen soveltuvin osin huomioon talousarvion laadintaa koskevat säännökset ja ohjeet.

Tampereen kaupungin talousarvio koostuu seuraavista osista: yleisperustelut, käyttötalousosa ja investoinnit yksiköittäin, laskelmat sekä liitteet.

Talousarvio 2025

Vuoden 2025 talousarvion ja taloussuunnitelman valmistelun lähtökohdat muodostavat Tampereen strategia 2030, pormestariohjelma, kaupungin vuoden 2023 tilinpäätös ja vuoden 2024 talousarvion toteumaennuste sekä vuosia 2025–2028 koskevat taloudelliset ennusteet.

Organisoitumiseen ja siten talousarvioon on tulossa seuraavat muutokset: Tampereen kaupunginvaltuusto päätti 22.4.2024, että Tampereen Kaupunkiliikenne Liikelaitos yhtiöitetään vuoden 2025 alussa. Uusi osakeyhtiö on kokonaan Tampereen kaupungin omistama. Muutoksella ei ole merkittäviä taloudellisia vaikutuksia vuodelle 2025. Lisäksi merkittävänä uudistuksena työvoima- ja elinkeinopalvelut siirtyvät valtiolta kunnille ja Tampereen seudun työllisyysalue aloittaa toimintansa 1.1.2025. Työllisyysalueeseen kuuluu 16 kuntaa Pirkanmaalta: Akaa, Kangasala, Nokia, Orivesi, Tampere, Valkeakoski, Virrat, Ylöjärvi, Juupajoki, Kuhmoinen, Lempäälä, Pirkkala, Pälkäne, Ruovesi, Urjala ja Vesilahti. Työvoimapalvelut muodostavat kunnille uuden valtiosuustehtävän. TE-uudistuksen myötä kuntien maksuvastuu työttömyysturvan kustannuksista laajenee työmarkkinatuen lisäksi ansiopäivärahan ja peruspäivärahan perusosiin.

Tuloperusteet ja tilikauden tulos

Tampereen vuoden 2025 talousarvio on valmisteltu nykyisen 7,60 tuloveroprosentin ja nykyisten kiinteistöveroprosenttien mukaan.

Verorahoitus (verotulot + valtionosuudet) kasvaa vuoden 2024 ennusteeseen verrattuna noin 61,9 milj. euroa. Valtionosuuksia nostaa teknisesti TE-uudistuksen noin 50 milj. euron laskennallinen rahoitus. Valtionosuuksien kokonaiskehitys ei kuitenkaan riitä täysimääräisesti uudistuksen ja kasvavan kaupungin peruspalveluiden rahoittamiseen, koska valtionosuudet kasvavat kokonaisuutena vain 33 milj. euroa. Ansiotulovähennyksen poistuminen kunnallisverosta lisää verotuloja, mutta se huomioidaan valtionosuuksissa verotulomenetyksen korvaus -erässä ja muutos vähentää valtionosuuksia vastaavasti noin 14 milj. euroa. Verotulojen arvioidaan kasvavan ensi vuonna 29 milj. euroa vuoden 2024 toteumaennusteesta. Kunnallisverotuloja arvioidaan kertyvän 475 milj. euroa, kiinteistöverotuloja 111 milj. euroa ja yhteisöverotuloja 82 milj. euroa.

Talousarviossa koko kaupungin yhteenlasketut nettomenot ovat -713,3 milj. euroa. Toimintakate sisältää kertaluonteisia omaisuuden myyntivoittoja ja maankäyttösopimuskorvauksia yhteensä 75,2 milj. euroa, mikä on 47,6 milj. euroa vuoden 2024 ennustetta enemmän. Nettomenot kasvavat vuoden 2024 ennusteeseen verrattuna 4,6 prosenttia (31,1 milj. euroa). TE-uudistus kasvattaa merkittävästi nettomenoja. Toisaalta omaisuuden myyntivoitot pienentävät nettomenojen kasvua.

Uuden aloittavan työllisyysalueen yhteistoimintaosuuksilla katettavat kustannukset ovat yhteensä noin 78,9 milj. euroa. Tampereen kaupungin maksuosuus on noin 48 milj. euroa. Lisäksi työttömyysturvan laajentuvan kokonaisvastuun kasvuun on varattu Tampereen talousarvioon 16,6 milj. euroa. Työttömyystilanteen kehityksellä on jatkossa entistä merkittävämpi ja nopeampi vaikutus kuntien vastuulla oleviin työttömyysturvamenoihin. Työttömyysturvan kokonaisvastuun arvioidaan olevan vuonna 2025 noin 42,5 milj. euroa.

Vuoden 2025 talousarvion vuosikate on 95,1 milj. euroa. Tilikauden tulos on 39,6 milj. euroa negatiivinen. Vuosikate kattaa 70,6 prosenttia suunnitelman mukaisista poistoista.

Investoinnit

Investointimenot ovat 226,9 milj. euroa. Nettoinvestoinnit ovat 225,0 milj. euroa. Investointien tulorahoitusprosentti on 42.

Suurimmat investointipanostukset vuonna 2025 ovat talonrakennushankkeiden 85,0 milj. euron ja yhdyskuntalautakunnan alaiset 45,0 milj. euron sekä Viiden tähden keskusta -kehitysohjelman 28,1 milj. euron nettoinvestoinnit. Talonrakennushankkeiden kokonaisbudjetista 48,3 milj. euroa käytetään varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen rakennuksiin. Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluiden rakennuksiin on suunniteltu käytettävän 19,8 milj. euroa. Yhdyskuntalautakunnan investointibudjetista suurin osa käytetään olemassa olevan yhdyskuntarakenteen perusparantamiseen sekä uuden

rakentamiseen, joista muodostuu yhteensä noin 28,9 milj. euroa. Yhdyskuntalautakunnan investointeja kohdennetaan myös erikoisrakenteisiin, liikennejärjestelyihin sekä sähköisten järjestelmien ja ulkovalaistuksen LED-vaihtoihin. Raitiotiehen liittyviin hankkeisiin on varattu 3,7 milj. euroa.

Lainamäärä

Tulorahoitus ei riitä investointien kattamiseen, joten talousarviossa varaudutaan korollisen velan 120,6 milj. euron kasvuun. Uutta pitkäaikaista lainaa nostetaan enimmillään 164 milj. euroa ja pitkäaikaisia lainoja lyhennetään maksuohjelmien mukaisesti 43,4 milj. eurolla. Asukaskohtaisen lainamäärän arvioidaan olevan vuoden 2025 lopussa 3 966 euroa, mikä on 418 euroa vuoden 2024 lopun arviota enemmän.

Toiminnan tavoitteet

Tampereen strategia 2030 Tekemisen kaupunki hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 15.11.2021. Strategia valmisteltiin pormestariohjelman 2021–2025 pohjalta. Vuosi 2025 on strategian viimeinen toteutusvuosi.

Talousarvion 2025 toiminnan tavoitteet perustuvat Tampereen strategian valtuustokauden tavoitteisiin. Tavoitteita asetetaan kaupunkitasoisesti ja erikseen lautakunnille kohdistettuna. Lisäksi tavoitteita asetetaan konserniyhteisöille. Tampereen strategia ohjaa myös näiden tavoitteiden asettamista.

Tavoitteita asetetaan lähtökohtaisesti toiminnan vaikuttavuudelle ja tuloksille ja niissä tähdätään selkeään mitattavuuteen. Tavoitteiden luonteesta johtuen niiden asettamisessa pyritään teemalliseen jatkumoon. Talousarvioon 2025 valmistelluista kaupunkitasoisista ja lautakunnille vastuutetuista tavoitteista suurin osa on samansuuntaisia kuin vuoden 2024 tavoitteet. Vuodelta 2024 jatkavissa tavoitteissa korostuu muun muassa tamperelaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, työllisyyden parantaminen, asuntotuotannon monipuolistaminen, elämystalouden vahvistaminen, kestävä kaupunkikehitys ja työvoiman saatavuuden turvaaminen. Myös kaupungin talouteen, henkilöstön työhyvinvointiin, Tampereen houkuttelevuuteen työnantajana ja digitalisaatioon liittyvät tavoitekokonaisuudet jatkavat. Uusissa tai uudelleen kohdennetuissa tavoitteissa on vuoden 2025 valmistelussa huomioitu muun muassa kaupungin ja hyvinvointialueen yhdyspintojen sujuvuus, TE-uudistuksen onnistunut toteutus, sujuvan arjen varmistaminen infrainvestointien toteutuksessa, suomen- ja englanninkielisen lukiolinjan onnistunut käynnistyminen sekä teollisuuden uudistuminen ja vihreän ja digitaalisen siirtymän investointien houkuttelu.

Vuonna 2025 kaupunkitasoisten ja lautakunnille kohdistuvien tavoitteiden määrä on 51. Konserniyhtiöille kohdistuu yhteensä 66 yhtiökohtaista tavoitetta. Talousarvion 2025 sisällöt tarkentuvat joulukuussa 2024 hyväksyttävissä lautakuntien ja konsernihallinnon vuosisuunnitelmissa.

Tavoitteet hyväksytään lopullisessa muodossaan osana talousarviota 11.11.2024.

Taloussuunnitelma 2025–2028

Talousarviokirjaan sisältyy taloussuunnitelma vuosille 2025–2028. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Taloussuunnitelma vuosille 2026–2028 on laadittu karkealla tasolla. Investoinneista esitetään taloussuunnitelmakauden investoinnit sekä alustavat suunnitelmat vuosille 2029–2034. Suunnitelmat tarkentuvat tulevien vuosien taloussuunnitelmissa.

Taloussuunnitelmavuosien 2025–2028 yhteenlaskettu tulos on negatiivinen 178,5 milj. euroa.

Kuntatalouden lähivuosien talousnäkyvät ovat vaikeat. Vuosien 2026–2028 talouden suunnitteluun sisältyy paljon epävarmuustekijöitä erityisesti TE-uudistuksen vaikutuksista sekä verorahoituksen kehityksestä. Taloussuunnitelma on alijäämäinen ilman toiminnan tehostamistoimenpiteitä. Investointien tulorahoituksen tasoa tulisi nostaa velkaantumisen hidastamiseksi. Taloussuunnitelmakaudella tulee sovittaa yhteen merkittävät investointipaineet, uusi kaikkia kuntia koskeva heikompi tulorahoituksen taso ja velkaantumisen hallinta. Vuosikatetta tulee parantaa ja investointitarpeita priorisoida tai siirtää suunnitelmakauden tasapainoon saattamiseksi.

Kuntalain 110 §:n mukaan 'taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.' Tampereen kaupungin taseessa oli vuoden 2023 edellisiltä tilikausilta kertyneitä ylijäämiä 664,4 milj. euroa. Tampereen Vesi Liikelaitoksen yhtiöittäminen lisää ylijäämää vuonna 2024 ja vuoden 2024 lopussa ylijäämän arvioidaan olevan 820 milj. euroa. Taloussuunnitelmakauden lopussa ylijäämäksi arvioidaan 646 milj. euroa.

Investoinnit 2025–2028

Taloussuunnitelmakauden investointitaso pysyy edelleen suurena. Kaupungin yhteenlasketut nettoinvestoinnit ovat taloussuunnitelmakaudella 1,04 miljardia euroa eli vuosittain keskimäärin noin 260 milj. euroa.

Taloussuunnitelmakauden suurimmat investointimenot ovat talonrakennushankkeiden yhteensä 494 milj. euron investoinnit ja Yhdyskuntalautakunnan 193 milj. euron investoinnit. Viiden tähden keskusta- ja Hiedanranta-kehitysohjelmien yhteenlasketut investoinnit ovat 190 milj. euroa.

Lainamäärän kehitys 2025–2028

Suurten investointisuunnitelmien vuoksi velkaantumisen arvioidaan jatkuvan. Taloussuunnitelmavuosina 2025–2028 varaudutaan vuotuisen

noin 172 milj. euron lainamäärän kasvuun. Kauden lopulla korollista velkaa arvioidaan olevan noin 1,6 miljardia euroa ja asukaskohtainen lainamäärä voi nousta yli 5 900 euroon. Lainamäärän kasvu tulee kuitenkin todennäköisesti jäämään pienemmäksi, sillä kaikki investoinnit eivät toteudu suunnitellussa aikataulussa, joitain omistuksia järjestellään uudelleen investointien rahoittamiseksi ja jotain omaisuutta voidaan myydä sekä investointeja toteutetaan vaihtoehtoisilla rahoitusmalleilla.

Talousarvion yhteydessä käsiteltävät valtuustoaloitteet ja muut talousarvioon liittyvät asiat

Kaupunginvaltuusto on 26.9.2005 päättänyt, että aloitteiden käsittelyohjeistusta ja sen noudattamista tarkennetaan, jotta vastaukset aloitteisiin tulisivat nopeammassa tahdissa käsittelyyn. Päätöksen mukaan 'jos aloitteessa edellytetään määrärahaa, se käsitellään talousarvion yhteydessä'.

Lautakunnat ovat käsitelleet aloitteita tällaisina talousarvioaloitteina. Lisäksi yhteen lautakunnille kuulumattomaan aloitteeseen on viranhaltijavastaus. Aloitteet, tiivistelmä vastauksista sekä vastaukset kokonaisuudessaan on koottu liitteeksi.

Korjauslista talousarvioon

Talousarvioehdotuksen painatuksen jälkeen on ilmennyt muutama asiavirhe sekä tarve täydentää talousarvioehdotusta eräiltä osin. Muutokset on listattu erilliseen liitteeseen.

Tiedoksi

Reija Linnamaa, Mikko Koskela

Kokouskäsittely

Varajäsen Anne Liimola oli läsnä kokouksessa tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon aikana.

Kaupunginhallitus myönsi läsnäolo- ja puheoikeuden talousjohtaja Mikko Koskelalle. Hän oli asiantuntijana läsnä kokouksessa asian käsittelyn aikana ja poistui ennen päätöksentekoa.

Esteellisyys

Inna Rokosa ilmoitti olevansa esteellinen asian käsittelyyn. Esteellisyys todettiin hallintolain 28 §:n 1 momentin 5) kohdan perusteella ja hän poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.

Liitteet

1 Kh 28.10.2024 Pormestarin talousarvioehdotus 2025

2 Kh 28.10.2024 Talousarvioehdotuksen yhteydessä käsiteltävät aloitteet ja niihin annetut vastaukset

3 Kh 28.10.2024 Korjauslista vuoden 2025 talousarvioon

§ 171
Kokousraportit

TRE:96/00.02.01/2024

Päätösehdotus

Kokousraportit otetaan pöytäkirjaan liitteeksi.